

DIGITAALISEN KULTTUURIN KATKELMALLISUUS

Jaakko Suominen

Milad Doueih: *Digital Cultures*. Cambridge, Massachusetts and London, England: Harvard University Press, 2011. Pp. xvi + 183.

Milad Doueihin *Digital Cultures* -teos käsittelee digitaalista lukutaitoa ja niin kutsuttua antologiasta käytäntöä. Sillä Doueih tarkoittaa prosessia, jossa yksilöt ja samanimieliset ryhmät siteeraavat ja jakavat erilaisia digitaalisen materiaalin palasia sekä yhdistelevät niitä toisiinsa. Doueih, joka toimii tutkimusjohtajana Laval-yliopistossa Kanadan Québecissa, pohtii teoksessaan digitalisoidun kulttuurin aiheuttamia muutoksia. Hänen väitteensä mukaan tapahtuneen *antologisen käänteen* jälkeen ihmiset entistä enemmän valikoivat ja jakavat alun perin toisiinsa liittymättömiä palasia niin, että niille annetaan uusia merkityksiä muun muassa ”tägäämällä” tuotoksia. Antologinen käänne voi tarkoittaa tekijän ja käyttäjän tai lukijan välisen eron hämärtymistä ja se myös ruokkii sisällöntuotannon tapojen muutosta, (digitaalisten) tekijänoikeuksien määrittelyä sekä muutosta informaation säilyttämisessä. Edellä mainitut teemat tuntuvat aika tutuilta ja luontevilta niille, jotka ovat käyttäneet pidempään tietokoneita, tietoverkkoja ja muuta digitaalista teknologiaa kodeissa ja työpaikoilla sekä kaikkialla niiden ulkopuolella. Toisaalta juuri tuttuuden

takia nämä teemat voivat jäädä noteeraamatta. Rutinoitumisen ja muistinmenetyksen takia aihetta käsittelevät tutkimukset ja muut teokset ovat tärkeitä. Ne muistuttavat suurista kulttuurisista, taloudellisista ja poliittisista tekijöistä, jotka ovat kytköksissä jokapäiväisessä elämässämme vaikuttavaan teknologiseen vallankäyttöön ja tietoon.

Doueih viimeisteli kirjansa käsikirjoituksensa alun perin loppuvuodesta 2006 ja se julkaistiin ensin ranskaksi 2008. Tänä vuonna ilmestynyt englanninkielinen käännös on edelleen ajankohtainen, vaikka kirjan esimerkeistä on havaittavissa, miten teos kytkeytyy nimenomaan vuonna 2006 muodissa olleeseen keskusteluun. Tästä syystä teknologian historioitsija ei lue teosta ainoastaan ajatuksia herättävänä filosofisena esseenä digitaalisesta nykykulttuurista vaan myös mielenkiintoisena aikalaislähteenä, joka heijastaa viiden vuoden takaisia populaareja ja akateemisia keskusteluja sekä puhetapoja.

Digital Cultures sisältää johdannon ja loppuluvun lisäksi neljä päälukua. Doueih kuvaa suuria linjoja hyvin ja aloittaa teoksesta käsittelemällä keskeisiä käsitteitä, kuten digitaalista lukutaitoa (*digital literacy*). Sitten hän keskittyy tapausesimerkkeihin, jotka koskettelevat digitaalista sisällöntuotantoa, blogikirjoittamista sekä web- ja wiki-ympäristöjä. Sen jälkeen hän käsittelee avoimen lähdekoodin ja avoimen ohjelmistotuotannon kysymyksiä sekä avointa julkaisemista ja siihen liittyviä avoimia julkaisulisenssejä. Nämä teemat ovat kiinnostavia teknologia-kulttuurin tutkijoille, mutta myös kenelle tahansa muunkin alan tutkijalle, joka pohtii muun muassa tutkimustulostensa sähköiseen julkaisemiseen liittyviä kysymyksiä.

Jotkut Doueihin käsittelemät teema-alueet tuntuvat jo vähän vanhanaikaisilta. Hän esimerkiksi kuvaa yksityiskohtaisesti blogikirjoittamisen teknisiä edellytyksiä ja sisällöllisiä piirteitä. Tämä painotus kertoo nimenomaan alkuperäiskäsikirjoituksen ai-

kalaiskontekstista. Olihan vuosi 2006 Suomessakin ajankohta, jolloin blogikirjoittaminen lopullisesti popularisoitui, vaikka jotkut blogipioneerit ja tekniikan alan lehdet olivat kirjoitelleet jo muutamaa vuotta aikaisemmin, että bloggaamisesta oli tullut vanhanaikaista. Vuoden 2006 bloggaamisen popularisoituminen näkyi blogien määrässä, aihetta koskevassa julkisessa keskustelussa sekä myös siinä, että Tilastokeskus kysyi sinä vuonna ensimmäisen kerran ihmisiltä blogien seuraamisesta osana Internet-käytön tilastojen kokoamista.

Doueihi soveltaa digitaaliseen maailmaan ja blogiyhteisöihin aiempaa akateemista keskustelua, joka liittyy antiikin Kreikan ja Rooman kansalaisuus-käsitteiden väliseen eroon. Hän myös käyttää uskonnollista metaforiikkaa, muun muassa ortodoksian ja harhaoppisuuden käsitteitä pohtiessaan keskitetyn ja vapaan ohjelmistotuotannon välisiä suhteita. Vaikka nämä keskusteluviihtaukset ovat kiinnostavia, minä koin ne hämääviksi. Ne tuntuivat enemmän ajatuskokeilta kuin oikeasti toimivilta jäsentelyn työkaluilta.

Kirjan viimeinen, tulevaisuuden arkistoinnista käsittelevä luku, toimii teoksessa

hyvänä päätäntönä. Doueihi kuvaa mainios- ti niitä ongelmia, jotka liittyvät digitaaliseen arkistointiin – sekä ei-digitaalisen aineiston digitointiin mutta myös ”digitaalisena syntyneen” aineiston arkistointiin. Doueihi luonne- stelee digitaalisen arkistoinnin historiaa hakukoneista ja Internet-sisällön indeksoi- misesta ja säilömisestä alkaen käyttämällä esimerkkejä tunnetuista palveluista, kuten The Internet Archivist ja Google Web His- tory -palvelusta. Hän väittää, että informaation hauraus on yksi kaikkein välttelyimpiä tai unohdetuimpia digitaalisen kulttuurin osa-alueita. Doueihin mukaan kunnollisten arkistointijärjestelmien ja standardien puute on tietynlainen ”historian onnettomuus”, jonka kulttuurinen, poliittinen ja taloudel- linen sokeus, varhainen menestys ja nopea digitaalisten käytänteiden muodonmuutos ovat aiheuttaneet. Ne kaikki ovat työntä- neet vanhenevat teknologiat ja epätäydelli- set ja fragmentaariset tiedon bittikokoelmat syrjemmälle. Tämä on Doueihin mukaan osa alussa mainittua digitaalisen kulttuurin antologista käännettä.